

Interpellation om Uppsala kommuns kostnadskontroll av modersmålsundervisning

Styret för Uppsala kommun gjorde ett stort nummer av att man behövde genomföra stora nedskärningar på flera kommunala välfärdsåtaganden i samband med budgeten i höstas. Därefter har ekonomiska lättnader kommit i en justeringsbudget som finansierades genom statsstödsmedel.

I justeringsbudgetdebatten anförde styret behov om ytterligare tio miljoner kronor för att skolan skulle fungera på ett bra sätt. Bland annat lyftes möjligheterna till att anställa mer personal fram.

Inom skolan finns idag flera verksamheter som Sverigedemokraterna anser har för generösa budgetramar. En sådan budgetpost är modersmålsundervisning som bland annat erbjuder förskolebarn trots att inte kommunen behöver göra så. Det innebär att skattemedel i den storleksordning styret efterfrågade i justeringsbudgetdebatten redan finns hos utbildningsnämnden att fördela om till skolans egentliga uppgifter. Därutöver finns även en rad kriterier för att man ska vara tvungen att tillhandahålla modersmålsundervisning i skolans övriga delar.

Skolverket listar kriterier såsom att man ska ha grundläggande kunskaper i språket och att språket redan är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet. Det finns även ytterligare ett moment att fästa särskilt fokus på, vilket handlar om möjligheten att ordna en bra undervisning. Här ska det finnas en lämplig lärare enligt skolverket, där huvudansvaret för det läggs på rektor.

De kriterier som finns behöver kommunen arbeta metodiskt med för att säkerställa kostnadskontroll. I skolverkets uppsatta kriterier finns uppenbara moment där godtycke kan tillämpas i synnerhet om rektor får ett för stort ansvar i att göra bedömningen om undervisning ska ske eller inte, då ett positivt besked från denne leder till ökad resurstilldelning och omsättning från utbildningsnämnden.

Enligt skolverket har kommunen följande att förhålla sig till vad gäller modersmålsundervisning:

- en eller båda vårdnadshavarna har annat språk än svenska som modersmål
- språket utgör elevens dagliga umgängesspråk i hemmet
- eleven har grundläggande kunskaper i språket.

Huvudmannen är endast skyldig att anordna modersmålsundervisning om

- det finns minst fem elever som har rätt till undervisningen
- dessa elever önskar att få undervisning i språket
- det finns en lämplig lärare.

<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/ratt-till-modersmalsundervisning#h-Narskamanfamodersmalsundervisning>

I förskolan, förskoleklassen och fritidshemmet har barn inte rätt till modersmålsundervisning. Minoritetsspråken kan gärna undantas i frågeställningen då det är skillnad på dessa har en särskild status.

Med anledning av ovanstående vill jag ställa följande frågor till Utbildningsnämndens ordförande Helena Hedman Skoglund:

- På vilket sätt säkerställer utbildningsnämnden att kommunens generösa budget för modersmålsundervisning går till elever som har rätt till den undervisningsformen?
- Anser du att styret tar ansvar för de svåra budgetförhållanden som råder för kommunens verksamheter med beaktande av hur kostnadskontrollen är i modersmålsundervisningen?

Uppsala den 20 mars 2019
Simon Alm
Gruppledare (SD)

Svar på interpellation om Uppsala kommuns kostnadskontroll av modersmålsundervisning

Simon Alm (SD) har i en interpellation ställt frågor avseende Uppsala kommuns kostnadskontroll av modersmålsundervisning.

På vilket sätt säkerställer utbildningsnämnden att kommunens generösa budget för modersmålsundervisning går till elever som har rätt till den undervisningsformen?

Modersmålsundervisning i Uppsala kommun ges endast enligt styrdokumentet som är preciserade i skollagen och Skolverket där kommunen följer varje punkt.

I dagsläget ges ingen modersmålsundervisning till barn i förskolan. Genom ansökan från förskolor hjälper kommunen i vissa fall till med att ge riktat kortvarigt stöd i modersmål och språkkartläggningar för att underlätta och snabba på nyanländas integration i det svenska förskolesystemet, samt att bearbeta och tillsammans med andra specialister lindra enskilda barns specifika kommunikationssvårigheter.

För modersmål i grundskolan ser Uppsala kommun noggrant till att samtliga kriterier som Skolverket listar som krav för att eleven ska erbjudas modersmålsundervisning är uppfyllda.

På anmälningsblanketten intygar vårdnadshavare att de har målspråket som sitt modersmål och rektor godkänner beställningen genom sin signatur. Om Enheten för flerspråkighet (EFF) får kännedom om att en elev saknar grundläggande kunskaper informeras elevens rektor om detta och det blir ett rektorsbeslut om avregistrering begärs av EFF.

På anmälningsblanketten intygar vårdnadshavare även att språket talas dagligen i hemmet. Detta märks på elevens språkfärdigheter, vilka diagnostiseras av modersmåls lärare.

Varje nyanmäld elevs språkkunskaper bedöms av modersmåls läraren enligt en särskild mall. Om eleven inte uppfyller krav för deltagande samt inte har grundläggande kunskaper anmäls detta på en särskild bedömningsblankett. Blanketten finns tillgänglig på EFF:s hemsida för att se i förväg. Blanketten skickas till elevens rektor för beslut om avregistrering. Uppsala kommun är, tillskillnad från ett antal andra kommuner, mycket restriktiv i fråga att erbjuda icke-berättigade elever att läsa modersmål. De senaste exemplen är avregistrering av fyra elever på en fristående skola. Rektors första beslut att eleverna ska fortsätta delta trots att de saknar grundläggande kunskaper omprövades av EFF. Ett nytt rektorsbeslut togs och eleverna avregistrerades.

Uppsala kommun startar rekryteringsprocesser av modersmåls lärare först när man får minst fem berättigade elever som ansöker om modersmål. De senaste exemplen: afar och vietnamesiska (fem elever), rekryteringen genomfördes; nyarameiska (sex elever), rekryteringen misslyckades. Det finns elever i ett flertal språk som understiger fem elever som således inte får undervisning eftersom kravet om antalet elever inte är uppfyllt (se i skoldatabasen Extens).

Uppsala kommun genomför rekryteringar av modersmåls lärare på ett vedertaget sätt:

tjänsterna annonseras, ledningsgruppen väljer lämpliga kandidater, kallar till intervjuer och referenstagning görs. Ingen lärare utan lärarbehörighet kan få en tillsvidareanställning på EFF. Alla nyanställda får en mentor under sitt första anställningsår. EFF satsar systematiskt, aktivt och regelbundet på all personals kompetensutveckling som baseras på aktuell forskning och beprövad erfarenhet. Några exempel på de senaste satsningarna är: språkutveckling hos yngre barn, ett år med Uppsala universitet; Läsluft, två år, med Skolverket; Uppsalamodellen för undervisning i modersmål och studiehandledning av modersmål, två år med Uppsala universitet; utvecklingspsykologi, ett och ett halvt år med Uppsala universitet.

I Uppsala har förskoleklass elever sedan 90-talet givits likvärdiga villkor som övriga elever i skolan när det kommer till modersmålsundervisning. Detta är inte unikt för Uppsala kommun. Alla större och mindre kommuner i vårt nätverk erbjuder modersmålsundervisning till elever i förskoleklassen. Detta för att bland annat ge eleverna bättre möjligheter till måluppfyllelse i skolan eftersom eleverna i förskoleklassen ska enligt läroplanen i sin undervisning få möjlighet att använda sina modersmål samt att förskoleklassen nu även är ett obligatorium ges eleverna fortsatt undervisning på lika villkor som övriga elever inom grundskolan. Idag har cirka 20 procent (521 av 2659 elever) av alla Uppsalas förskoleklass elever valt att läsa modersmål. Vidare kan tilläggas att vårdnadshavares engagemang för ämnet modersmål är oerhört stort.

Anser du att styret tar ansvar för de svåra budgetförhållanden som råder för kommunens verksamheter med beaktande av hur kostnadskontrollen är i modersmålsundervisningen?

Med anledning av det som redogörs i första frågan anser jag att det finns en stor kostnadsmedvetenhet kopplat till modersmålsundervisning.

Helena Hedman Skoglund (L)
Ordförande utbildningsnämnden

EFF:s budgetarbete, prognoser och redovisningar är transparenta och passerar flera kontrollinstanser. EFF:s budgetposter är löner, lokaler, tjänsteresor, inventarier, läromedel, fortbildning av personalen och liknande. Inga olämpliga utgifter förekommer.

EFF har genomfört flera ändringar i sin verksamhet för att hålla kostnaderna på minimalt möjlig nivå:

- *lärartjänster innehåller 18–22 klocktimmar undervisning i veckan. Modersmålslärares undervisningstid är på inget sätt mindre än övriga lärare, utan är i många fall fler.*
- *Undervisningen för åk 6–9 och gymnasieelever centraliseras.*
- *Fjärrundervisning ges till elever i åk 3–5 som är få på sin skola och språk.*
- *Antalet administrativ personal har minskat sedan 2016 från 7 till 5 personer, cirka en tiondel av motsvarande administration på grund- och gymnasieskolor, räknat per 1000 elever.*